

Σαν σήμερα το 1850: Η Εκκλησία της Ελλάδος λαμβάνει την Αυτοκεφαλία

[/ Γενικά Θέματα / Σαν σήμερα για να μην ξεχνιόμαστε... \(ιστορικά γεγονότα & Παγκόσμιες ημέρες\)](#)

Η σημερινή ημέρα έχει διπλή σημασία για την [Εκκλησία της Ελλάδος](#). Αφενός τιμά πανηγυρικά τη μνήμη του Ιδρυτή της Αποστόλου των Εθνών Παύλου, αφετέρου θυμάται και την ανακήρυξη της Αυτοκεφαλίας της από το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Στις 29 Ιουνίου 1850, μετά από αίτημα της Εκκλησίας της Ελλάδας προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο, η Εκκλησία της Ελλάδος ανακηρύχθηκε (δεν αναγνωρίστηκε το de facto καθεστώς που ίσχυε από το 1833 με την αυτογνώμονα ανακήρυξη) αυτοκέφαλη με τον λεγόμενο Συνοδικό και Πατριαρχικό Τόμο που έλαβε.

Υπό ρητούς όρους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται ότι η Εκκλησία της Ελλάδος θα διοικείται «κατά τους θείους και ιερούς κανόνες ελευθέρως και ακωλύτως από πάσης κοσμικής επεμβάσεως» από Σύνοδο Αρχιερέων «προσκαλουμένων αλληλοδιαδόχως κατά τα πρεσβεία της χειροτονίας» υπό την προεδρία του Μητροπολίτη Αθηνών.

Η από του 1850 Εκκλησία της Ελλάδας όπως και κάθε άλλη αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία είναι ισότιμη και ισόκυρη με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, τηρουμένης βέβαια της τάξεως των

θρόνων. «Διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ Τόμου τὴν Ἱερὰν ἐν Ἑλλάδι Σύνοδον ἐπιγινώσκομεν [δηλαδή, ἀναγνωρίζομεν] καὶ ἀνακηρύσσομεν πνευματικὴν ἡμῶν Ἀδελφὴν»!

Η μονομερής ανακήρυξη

Η Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου στα 1821 και η Γ΄ της Τροιζήνας στα 1827 όρισαν τρόπους προσωρινής λειτουργίας της εκκλησιαστικής διοίκησης του αρτισύστατου νεοελληνικού κράτους. Ο Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας διόρισε εκκλησιαστική επιτροπή στα 1828 και η Δ΄ Εθνική συνέλευση του Άργους κατέστησε Γραμματεία Εκκλησιαστικών και Δημόσιας Παιδείας.

Ο αρμόδιος για τα Εκκλησιαστικά του Συμβουλίου της Οθωνικής Αντιβασιλείας Μάουρερ το 1833 συγκρότησε κληρικολαϊκή Νομοπαρασκευαστική επιτροπή στις 27 Μαρτίου 1833, υπό την προεδρία του Σπυρίδωνα Τρικούπη, με σκοπό την εκπόνηση οριστικού σχεδίου διοίκησης. Βάσει της γνωμοδότησης αυτής της Επιτροπής, ο αντιβασιλέας Μάουρερ και ο διαφωτιστής ιερωμένος Θεόκλητος Φαρμακίδης προχώρησαν στη σύνταξη Καταστατικού Χάρτη για τη διοίκηση της Εκκλησίας, ο οποίος όμως δεν επικυρώθηκε ποτέ. Συγχρόνως συνέταξαν κείμενο βασιλικού διατάγματος για την ανακήρυξη του αυτοκεφάλου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με την απόσπασή της από την κανονική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Στις 25 Ιουλίου 1833 επικυρώθηκε από το βασιλιά Όθωνα το βασιλικό διάταγμα με τον τίτλο «Διακήρυξις περί της Ανεξαρτησίας της Εκκλησίας της Ελλάδος» και διορίστηκε η πρώτη πενταμελής Διαρκής Σύνοδος Ιεραρχών. Η «Διακήρυξις» αυτή αποτέλεσε στην πράξη και τον πρώτο Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, με βάση τις διατάξεις του οποίου αυτή διοικήθηκε ουσιαστικά από την Πολιτεία μέχρι το 1852. Η μονομερής ενέργεια της Πολιτείας να προχωρήσει στην ανακήρυξη του αυτοκεφάλου εξόργισε το Οικουμενικό Πατριαρχείο, το οποίο διέκοψε την κανονική κοινωνία με την ελλαδική εκκλησία, χωρίς όμως και να την

κηρύξει σχισματική.

Ο Γεώργιος Λουδοβίκος φον Μάουρερ

Ο δρόμος προς την Αυτοκεφαλία

Τα σχετικά με τον Θεόφιλο Καίρη γεγονότα το 1841, καθώς και η επιστολή της Ιεράς Συνόδου το 1843 δεν βοήθησαν στην αποκατάσταση της επικοινωνίας μεταξύ της Εκκλησίας της Ελλάδος και του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Στις 30 Μαΐου 1850 συγκλήθηκε η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος αποφασίζοντας την ανακοίνωση του αυτοκεφάλου στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Στις 16 Ιουνίου συγκλήθηκε ενδημούσα Σύνοδος με πρόεδρο τον **Πατριάρχη Άνθιμο Δ΄**. Στην Σύνοδο συμμετείχαν και άλλοι πρώην Πατριάρχες, ο Κύριλλος Ιεροσολύμων, δεκατρείς Μητροπολίτες του Οικουμενικού Θρόνου και κληρικοί του Πατριαρχείου. Μετά από την επίσημη «**Συνοδική Συνέλευση**» το Οικουμενικό Πατριαρχείο εξέδωσε με συνοδικό τόμο το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος στις 29 Ιουνίου 1850.

Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις μεταξύ κυβέρνησης και εκκλησίας το 1852

εκδόθηκε από την πολιτεία ο Νόμος Σ΄ «Περί επισκόπων και επισκοπών και περί του επισκόπου τελούντος» και ο Νόμος ΣΑ΄ «Νόμος Καταστατικός της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος».

Την πολιτική ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα το 1864 ακολούθησε και εκκλησιαστική ένωση σύμφωνα με τον Τόμο που εξέδωσε το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Το ίδιο συνέβη με τις Μητροπόλεις της Θεσσαλίας και ενός τμήματος της Ηπείρου όταν απελευθερώθηκαν στα 1882.

Νεόφυτος Μεταξάς: Πρόεδρος της Ιεράς Συνόδου και πρώτος Μητροπολίτης Αθηνών

Μετά την αναγνώριση του Αυτοκέφαλου της Εκκλησίας της Ελλάδος από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ο Νεόφυτος ορίστηκε «Πρόεδρος της Ιεράς Συνόδου του Βασιλείου της Ελλάδος και πρώτος Μητροπολίτης Αθηνών».

Ο Καποδίστριας τον είχε διορίσει μέλος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και είχε

λάβει μέρος σε όλες τις Εθνοσυνελεύσεις. Η μακρά ποιμαντορία του περιλαμβάνει πάρα πολλούς τομείς δράσης, οι οποίοι δεν είναι δυνατόν να περιληφθούν στον παρόντα χώρο. Απεβίωσε την 29η Δεκεμβρίου 1861.

Μητροπολίτες και Αρχιεπίσκοποι Αθηνών

Μετά τον πρώτο Μητροπολίτη Αθηνών ακολούθησαν ακόμη 19 μέχρι σήμερα που ανήλθαν στον θρόνο ο οποίος από το 1923 μετονομάστηκε σε Αρχιεπισκοπή Αθηνών. Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών είναι και Πρόεδρος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Αναλυτικά οι Μητροπολίτες και Αρχιεπίσκοποι Αθηνών:

Μητροπολίτης Μισαήλ Α' Αποστολίδης (1861 - 1862)

Μητροπολίτης Θεόφιλος Α΄ Βλαχοπαπαδόπουλος (1862 - 1874)

Μητροπολίτης Προκόπιος Α΄ Γεωργιάδης (1874 - 1889)

Μητροπολίτης Γερμανός Β΄ Καλλιγιάς (1889 - 1896)

Μητροπολίτης Προκόπιος Β΄ Οικονομίδης (1896 - 1901)

Μητροπολίτης Θεόκλητος Α΄ Μηνόπουλος (1902 - 1917, 1920-1922)

Μητροπολίτης Μελέτιος Γ΄ Μεταξάκης (1918 - 1920)

Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Α΄ Παπαδόπουλος (1923 - 1938)

Αρχιεπίσκοπος Χρύσανθος Α΄ Φιλιππίδης (1938 - 1941)

Αρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός Παπανδρέου (1941 - 1949)

Αρχιεπίσκοπος Σπυρίδων Βλάχος (1949 - 1956)

Αρχιεπίσκοπος Δωρόθεος Γ΄ Κοτταράς (1956 - 1957)

Αρχιεπίσκοπος Θεόκλητος Β΄ Παναγιωτόπουλος (1957 - 1962)

Αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος Γ΄ Βαβανάτσος (1962)

Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄ Χατζησταύρου (1962 - 1967)

Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος Α΄ Κοτσώνης (1967 - 1974)

Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ Τίκας (1974 - 1998)

Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης (1998 - 2008)

Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος Β΄ Λιάπης (2008 -)

Ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος στον Συνοδικό Εσπερινό που τελέστηκε χθες το απόγευμα στην Κόρινθο (Φωτογραφία: Χρήστος Μπόνης)

Διαβάστε επίσης:

[Η Εκκλησία της Ελλάδος τιμά τον Ιδρυτή της Απόστολο Παύλο - Παρουσία του Αρχιεπισκόπου ο Συνοδικός Εσπερινός στην Κόρινθο \(ΦΩΤΟ\)](#)